

До протоколу № 152
від 17 червня 2024 року

ВИСНОВОК
до проекту Закону України
«Про внесення змін до Закону України
«Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту
дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» щодо виплати
одноразової допомоги здобувачам освіти з числа дітей-сиріт та дітей,
позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа»
(реєстр. № 11040 від 26.02.2024)

Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій за дорученням Голови Верховної Ради України 17 червня 2024 (протокол № 152) розглянув проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» щодо виплати одноразової допомоги здобувачам освіти з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа» (реєстр. № 11040 від 26.02.2024), поданий Кабінетом Міністрів України, і зазначає таке.

Комітет Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики визначений головним з опрацювання цього законопроекту.

У пояснювальній записці до законопроекту визначено, що його розроблено з метою врегулювання питання соціального захисту дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа в частині забезпечення їм виплати одноразової грошової допомоги, передбаченої частиною сьомою статті 8 Закону України від 13.01.2005 № 2342-IV «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування».

Необхідність внесення законопроекту зумовлена правовою колізією між частиною сьомою статті 8 Закону України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування», яка передбачає виплату одноразової грошової допомоги всім випускникам закладів освіти з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, та статтями 25 та 39⁹ зазначеного Закону, які передбачають відшкодування зазначених витрат лише за умови працевлаштування та вступу до закладу освіти.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України (далі - ГНЕУ) висловлює свої зауваження та пропозиції щодо змісту законопроекту.

1. ГНЕУ звертає увагу, що як і у чинному Законі, так і в поданому проекті відсутнє визначення того, що саме мається на увазі під «м'яким інвентарем», що створює можливості для неоднозначного тлумачення відповідного положення.

2. Згідно із ч. 7 ст. 8 законопроекту виплата одноразової грошової допомоги та забезпечення одягом, взуттям та м'яким інвентарем передбачені для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа, які здобувають професійні кваліфікації у закладі професійної (професійно-технічної) освіти без одночасного здобуття повної загальної середньої освіти (третє речення ч. 7 ст. 8 законопроекту). Водночас, ГНЕУ звертає увагу, що у закладі професійної (професійно-технічної) освіти або в іншому закладі освіти здобуття повної загальної середньої освіти може бути також одночасно із набуттям професії.

ГНЕУ вважає більш доречним передбачити вищевказане забезпечення для зазначених категорій осіб на підставі документа про базову загальну освіту до вступу до закладів професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти денної форми здобуття освіти.

3. Поряд із цим ГНЕУ відзначає, що із запропонованої редакції ч. 7 ст. 8 Закону залишається незрозумілим, хто саме визначає конкретний розмір грошової допомоги зазначеним категоріям осіб, оскільки її розмір у проекті визначається як «не менше шести прожиткових мінімумів для відповідного віку», а Кабінет Міністрів України затверджує лише нормативи забезпечення одягом, взуттям і м'яким інвентарем.

4. ГНЕУ також зазначає, що у новій редакції ч. 7 ст. 8 Закону не враховано, що відповідно до ст. 43 Цивільного кодексу України батьки можуть також бути визнані судом безвісно відсутніми. Крім цього, ГНЕУ звертає увагу, що Законом України «Про правовий статус осіб, зниклих безвісти за особливих обставин» визначено поняття таких категорій осіб, як «особа, зникла безвісти», «особа, зникла безвісти за особливих обставин». Враховуючи зазначене, ГНЕУ вважає за необхідне уточнити відповідну термінологію, яка використовується у проекті.

4. У новій редакції ч. 7 ст. 8 Закону передбачається, що «фінансування виплат, зазначених у цій частині статті, здійснюється за рахунок коштів закладів освіти в межах асигнувань, затверджених кошторисами таких закладів» (йдеться про забезпечення згаданими одягом, взуттям і м'яким інвентарем, а також одноразовою грошовою допомогою в розмірі не менше шести прожиткових мінімумів для осіб відповідного віку), тобто це стосується всіх закладів освіти незалежно від типу і сфери управління закладу освіти, як державних та комунальних, так і приватних. Однак ГНЕУ зазначає, що слід врахувати, що повне державне забезпечення дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із їх числа при продовженні навчання до 23 років або до закінчення відповідних закладів освіти, покладається на державу (ч. 1 ст. 8 Закону). У зв'язку з цим ГНЕУ вважає, що було б доцільним у проекті уточнити

механізм забезпечення державного фінансування зазначених у новій редакції ч. 7 ст. 8 Закону витрат у кошторисах приватних закладів освіти.

Комітет з питань інтеграції України до Європейського Союзу, розглянувши законопроект на своєму засіданні 13.03.2024, визнав його положення такими, що регулюються національним законодавством країн-членів Європейського Союзу та не підпадають під дію міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції.

Комітет Верховної Ради України з питань бюджету зазначає, що законопроект буде мати вплив на показники бюджетів (реалізація законопроекту забезпечуватиметься за рахунок і в межах коштів, передбачених у державному та місцевих бюджетах на відповідний бюджетний період, обсяг яких щорічно може зростати, зокрема залежно від чисельності отримувачів відповідних виплат). У разі прийняття відповідного закону він має вводитися в дію згідно з нормами частини третьої статті 27 Бюджетного кодексу України (з урахуванням підпункту 1 пункту 22 розділу VI цього Кодексу).

Міністерство фінансів України повідомляє, що у межах компетенції зауважень до законопроекту не має, та зазначає, що реалізація Закону України впливатиме на показники державного та місцевих бюджетів, починаючи з 01 січня 2025 року.

Реалізацію законопроекту буде здійснено за рахунок і в межах видатків державного та місцевих бюджетів, урахованих на виплату одноразової грошової допомоги в розмірі шести прожиткових мінімумів випускникам закладів освіти із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, особам з їх числа.

Норми проекту Закону України узгоджуються та не суперечать законам, що регулюють бюджетні відносини.

Міністерство соціальної політики України підтримує законопроект та зазначає, що прийняття законопроекту дозволить здійснювати виплату одноразової грошової допомоги в розмірі шести прожиткових мінімумів дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування, особам з їх числа, а також учням, студентам (курсантам), які в період навчання у віці від 18 до 23 років залишилися без батьків (батьки яких померли / оголошені померлими, загинули або пропали безвісти), без дотримання умов працевлаштування.

Реалізація законопроекту врегулює питання одноразовості виплати такої допомоги закладами загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти (після отримання свідоцтва про повну загальну середню освіту), закладами професійної (професійно-технічної) освіти (після отримання диплома кваліфікованого робітника (свідоцтва про присвоєння робітничої кваліфікації) без обов'язкового здобуття повної загальної середньої освіти), а також закладами професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти та вищої освіти тим учням, студентам (курсантам), які до набрання чинності цього Закону отримали свідоцтво про повну загальну середню освіту та продовжують навчання в таких закладах, за рахунок бюджету, у якому передбачаються відповідні кошти.

Разом з тим, Міністерство соціальної політики України звертає увагу, що

Законом України «Про правовий статус осіб, зниклих безвісти за особливих обставин» визначено категорію осіб, зниклих безвісти.

Виходячи із зазначеного, Міністерство соціальної політики України пропонує по тексту проекту акта слова «пропали безвісти» замінити словами «зникли безвісти».

Міністерство освіти і науки України зазначило, що воно є розробником законопроекту та зазначило, що прийняття запропонованих змін дозволить врегулювати розбіжності статті 8 та статей 25, 39⁹ Закону в частині виплати одноразової грошової допомоги дітям-сиротам та дітям, позбавлених батьківського піклування, а також особам з їх числа.

Комітет звертає увагу, що в тексті чинного Закону України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» (далі - Закон) містяться застарілі терміни, які потребують приведення у відповідність до Закону України «Про освіту», зокрема такі як «навчальний заклад» (ст. 1, 4, 8, 25, 27, 31, 39¹ Закону), «навчально-виховний заклад» (ст.19, 31, 34, 37 Закону), «виховний заклад» (ст 1, 4, Закону), «позашкільний навчальний заклад» (ст. 34 Закону), «професійно-технічний навчальний заклад» (ст. 39¹² Закону), «вищий навчальний заклад» (ст. 39¹² Закону), «позанавчальний час» (ст. 39⁷ Закону) тощо.

Крім того, у запропонованій законопроекті редакції статті 8 вбачається порушення правил законодавчої техніки щодо однозначності вживаних у законі термінів та дотримання єдності термінології. Так, в абзацах четвертому та шостому вищезазначеної редакції статті 8 використовуються терміни «навчальних закладах» та «навчальний заклад», при цьому в абзацах шостому та восьмому цієї статті використовуються вже терміни «заклади освіти» та «заклад освіти» відповідно.

Підкомітет з питань загальної середньої, інклюзивної освіти та освіти на тимчасово окупованих територіях, розглянувши на своєму засіданні 03.06.2024 року законопроект реєстр. № 11040 та надані до нього експертні висновки, пропонує за результатами розгляду на засіданні Комітету з питань освіти, науки та інновацій рекомендувати прийняти зазначений проект Закону за основу та доопрацювати його до другого читання з урахуванням висловлених у цьому висновку зауважень.

Заслухавши та обговоривши інформацію голови підкомітету з питань загальної середньої, інклюзивної освіти та освіти на тимчасово окупованих територіях Олени Лис, заступника Міністра освіти і науки України з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації Дмитра Завгороднього, **Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій ухвалив:**

1. Рекомендувати Верховній Раді України:

1.1. Відповідно до пункту 1 частини першої статті 114 Регламенту Верховної Ради України проект Закону України про внесення змін до Закону України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» щодо виплати одноразової

допомоги здобувачам освіти з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа» (реєстр. № 11040), поданий Кабінетом Міністрів України, за результатами його розгляду в першому читанні прийняти за основу.

1.2. Доручити Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики, визначеному головним з опрацювання цього законопроекту, доопрацювати його до другого читання з урахуванням зауважень та пропозицій, висловлених у цьому висновку.

2. Направити цей Висновок Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики, визначеному головним з опрацювання цього законопроекту.

Голова Комітету



Сергій БАБАК